

Da bi otroci radi v šolo hodili, je pa tudi treba, da gospodje šolski spredniki na tanko pazijo in gledajo, kako učitelj in učenci spolnujejo svoje dolžnosti. Veliko, veliko si šola opomore, posebno na deželi, ako večkrat duhovni gospodje, posebno gospod fajmošter, v šolo pridejo, da vidijo in se prepričajo, kako se kaj učitelj obnaša, in kako otroci v šolo hodijo. Pridni učenci zaslužijo in tudi potrebujejo, da jih kdo gospodov kterikrat kaj pohvali in jim kake podobice ali spominke pridnosti podeli; slabi učenci, ki šolo pogosto opuščajo, in se nemarno učé, so pa tudi vredni, da se kaj posvaré in spodbadajo. Tudi starši pošiljajo svoje otroke raje v šolo, če vidijo, da, postavim duhovni oče, radi poprašujejo v šoli po njihovih otrocih. Ta véasi več zdá, kakor sila in kazen.

Naj bi tedaj vsi učitelji, pa tudi vsi drugi gospodje, kteri skerbé za naše šole, prav prevdarili, da, če otroci zanikerno ali pa še celó ne hodijo v šolo, se ne more za omiko našega ljudstva s šolo kaj storiti. Vsi moramo tedaj naj pred skerbeti, da bodo otroci radi in pridno v šolo hodili, in vse drugo bo boljše. Vsem tistim prečastitim duhovskim in deželskim gospodom pa, kterim so naše ljudske šole in naša mladina prav drago pri sercu, kličimo: Slava!

Dragatuški učitelj.

Nedeljska šola.

Kadar je učenec male šole dvanajst let star, in je že hodil šest let v vsakdanjo šolo, mora po postavi do dokončnega petnajstega leta še v nedeljsko šolo hoditi. V nedeljski šoli se ponavljajo nauki, kterih so se učenci že v vsakdanji šoli učili. Toraj mora nedeljski učenec prav za prav že kaj znati, ko stopi v šolo, in na to opiraje se, naj bi učitelj na kmetih nikogar ne jemal v nedeljsko šolo, kdor ni hodil popred, kakor postava tirja, v vsakdanjo šolo.

Ni pa zadosti, da se z nedeljskimi učenci poprejšnji nauki samo ponavljajo, temuč ti nauki se morajo po namenu te šole tudi vedno nadaljevati. Nedeljski učenci, ko šolo zapustijo, postajajo večidel kmetovavci, gospodarji in gospodinje, roko-delci i. t. d. Nedeljska šola mora tedaj učence, tako rekoč, na zadnji stopnji za njih prihodnji poklic pripravljati, — to je,

nedeljski učenci in učenke se morajo posebno še tega vaditi, kar bodo iz šole stopivši potrebovali, ko bodo postali kmeto-vavci ali rokodelci, gospodarji in gospodinje. Nedeljska šola je tedaj zadnja šola in pravo vseučilišče za kmeta.

V novejših časih se čuti povsod nekako gibanje v šolstvu; tudi na nedeljske šole se je jelo gledati in paziti. Praša se, namreč, kaj naj se vse uči v nedeljski šoli, da se njen namen doseže. — Ni tedaj zadosti, ako se v nedeljski šoli uče samo navadni mehanični šolski nauki, temuč podučevati se mora tudi, kako se previdno in modro gospodari, kmetuje, kako naj se sploh pri vseh rečeh razumno ravna, — o kratkem: kako naj človek skerbi za svojo časno in večno srečo. Vse to se je sicer že tudi do zdaj tirjalo od nedeljskih šol, ali bila je to le še nevredena želja, ker je bilo vsakemu učitelju dovoljeno, se o tem po svoji razumnosti in zmožnosti ravnati. Dvomimo pa, da je učitelj po tej poti toliko storil, kar se o zadevi nedeljske šole pravično tirja od njega. Čas, kateri je za poduk nedeljskih učencov odločen, je prav kratek, in ravno zato je treba, da se učitelj ravna po modrem redu, brez ktere-rega ne more kaj opraviti. — Težavno pa je učitelju se ravnati po pravem redu, ako nima za to naj boljših pripomočkov — dobro vredjenih šolskih knjig. *)

Mislim, da bom večini naših učiteljev vstregel, ako razode-nem občno misel in željo, da bi se za naše nedeljske šole na-pravilo berilo, ktero bi bilo primerno namenu naših nedeljskih učencov in učenk. Sedanje berila za vsakdanjo šolo imajo veliko dobrega blaga, vendar ga ni še zadosti tudi za nedeljske šole. — Novo nedeljsko berilo bi moglo biti učiteljeva podpora in sredstvo pri vsem poduku, učencom pa zaklad, iz ktere-ga bi nabirali naj lepših vednost in svétov za vse svoje žive dni.

Tako novo berilo, naj bi tedaj obsegalo:

1. Domače povesti, posnete iz resničnih prigodkov na-vadnega življenja. Take povesti naj bi učencom kazale, kaj je prav in lepo. Izgledi so močnejši, kakor same besede. — Dobri izgledi spodbujajo posnemanje; slabi pa varujejo enacih zmotnjav in napak.

*) Za slovenske nedeljske šole je bila leta 1854 na Dunaji natisnjena prav obširna knjiga pod imenom: „Ponovilo nedeljskih nauk.“ Ako bi se pri drugem natisu te izverstne knjige sem in tje kaj izpustilo in prena-redilo, pa tudi kaj poravnalo po splošnem slovenskem jeziku, bi nam ne bilo treba iskati boljšega berila za naše nedeljske šole po kmetih. Vredn.

2. Obsegati bi moglo to berilo tudi nekoliko odlomkov iz domače povestnice zadevaje naš narod. Ako hočemo svoj narod ljubiti, ga moramo tudi poznati.

3. To berilo naj bi pripovedovalo kaj od naše dežele. Posebno naj bi se kazali domači pridelki, domača obertnija, domače rokodelstva i. t. d.

4. V tem berilu naj bi bil razložen poglobitni načert vse avstrijske države. Učenci naj bi se soznávali z raznimi deželami, s prebivavci in z vsem, kar je potrebno človeku, da vé za vsakdanje življenje.

5. To berilo naj bi zapopadalo tudi nekaj znanosti od zemlje, na kateri živimo. To bi se lahko spisalo po načрту sedanjega berila za tretji razred.

6. Iz tega berila naj bi se učenci tudi učili umno kmetovati in gospodariti. Pa tudi od sadjoreje, od čelarstva in od svilarije naj bi se tu vse poglobitnejše reči razkladale. Zraven pa bi se tudi ne smeli pogrešati kratki spisi od kemije in fizike, kolikor je prostemu človeku od tega vediti treba.

7. Naj bi se v tem berilu tudi nahajali izgledi naj potrebnjših in navadnejših javnih pisem in spisov.

8. Naj bi se tu razkladale naj imenitnejše dolžnosti srejnčanov, domačinov in avstrijskih državljanov.

Iz tega načerta se vidi, da bi se gradivo za to berilo zelo narastlo, kar bi tudi treba bilo, ker tako berilo bi časoma postalo pravo blago in svetovavnica pri vsaki hiši. — Lahko pa bi se ti nauki tudi razdelovali na tri poglobitne oddelke, po treh letih, ktere so učencom za nedeljsko šolo odločene.

Tako mislim jaz o tem berilu. Nikakor pa ne terdim, da bi moglo vse tako biti brez vseh doklad ali poprav, temuč dobro vem, da: „Več oči več vidi.“ Naj bi se tedaj učitelji zastran tega posvetovali in pretresovali, kaj bi bilo vse potrebno in koristno za to berilo. Potem pa naj bi se prosilo, da bi se nam tako berilo kmali spisalo in preskerbelo.

Zelo koristno bi tudi bilo, ako bi tudi učitelji imeli kterikrat veliki zbor v Ljubljani pod predsedništvom naših prečastitih vikših gospodov. V takem zboru bi se lahko v vseh svojih zadevah posvetovali in marsikaj bi se sprožilo za povzdigo naših šol. Iščimo tedaj, da bomo kaj najdlj, terkajmo, da se nam bo odperlo in prosimo, da se nam bo dalo!

Fr. Gerbic.